

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

פנאי משמעותי כמזמן התפתחות אישית וחברתית פנאי פלוס

כיתה יא'

"היו שימושיים. בין אתם דואגים להיות זמינים לחבר או לעמית, בין אתם מקדישים זמן בכל חודש להתנדבות, אין דבר הקוצר תחושת העצמה יותר מאשר לתת שירות לאדם שזקוק לכך."

(ג'יליאן אנדרסון)

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

מבוא למורה

פנאי פלוס

שיעור זה הוא אחד מתוך שלושה שיעורים בנושא "פנאי משמעותי כמזמן התפתחות אישית וחברתית" והוא מיועד לכיתה יא'.
נברר מהו פנאי ומהו פנאי משמעותי. נתבונן בסיפורי הצלחה בניצול פנאי, נברר ונבחן דפוסי פנאי בקרב בני נוער ונעודדם לרתימת חזקותיהם להתפתחות אישית וחברתית.
נתמקד בסדרי עדיפויות, בשילוב עשייה חברתית ובפיתוח יכולת ליצור תרבות פנאי איכותית.

כל שיעור מותאם ל-45 בכיתה :

- שיעור 1 – מהו פנאי? - כיתה ט'**
- שיעור 2 – חלוקת הפנאי - כיתה י'**
- שיעור 3 – פנאי פלוס - כיתה יא'**

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

בחלק זה, נבחן דפוסי פנאי אישיים וחברתיים בקרב התלמידים.

מנהיגים את הפנאי

"צריך לעשות שימוש חכם בזמן הפנוי. זמן שנתון לבחירה חופשית, למנהיגות אישית ולמימוש עצמי.

זמן, שאם "צריך" לעשות בו משהו - זה מפני שבחרים בו (מוסף כלכליסט, 2014).

נתחיל את השיעור בסקר קצר

שימוש במנטימטר המנטימטר הוא כלי מקוון להפעלת התלמידים במהלך השיעור. הסבר קצר ופשוט על שימוש במנטימטר - נבחר באופציה של סקר ונבקש מכל תלמיד לבחור במשפט אחד שמאפיין אותו - כך זה יראה בכיתה לאחר תשובות התלמידים.

אם אין אפשרות לשימוש בכלי דיגיטלי, נניח על הרצפה שני שלטים גדולים ונבקש מכל תלמיד לעמוד ליד השלט המאפיין אותו:

1. אל תדחה למחר את מה שאתה יכול לדחות

2. אל תדחה למחר פן יהיה מאוחר.

פתיחה

גוף –
מהלך

סיום

שאלות לדיון במליאה

- הסבירו את העמדה שתפסתם. הדגימו.
- מה היתרונות ומה החסרונות שבכל אפשרות?
- האם זמן פנוי הוא בחירה? אם כן, מה עדיף, להיות ספונטני או לתכנן את הפנאי?

75%

אל תדחה למחר
את מה שאתה יכול
לדחות למחרתיים.

משפט א

25%

אל תדחה למחר
פן יהיה מאוחר

משפט ב

אל תדחה למחר את מה שאתה יכול לדחות למחרתיים

אל תדחה למחר פן יהיה מאוחר

בחלק זה, נעלה מדרגה ונבדוק אפשרות לשיתוף פעולה בין תלמידים לצורך יצירת פעולות פנאי משותפות.
נחשוב על מענה משותף לשאלות מתי כדאי להיות מתוכננים? ומתי יש מקום לספונטניות?

משחק Let's Talk –

זהו משחק פופולרי ומוכר בקרב בני נוער.
באמצעות המשחק, התלמידים יבחנו פעילויות שונות שהם נוהגים לעשות בזמנם הפנוי וישתפו בכך.

מהלך המשחק: בכל משחק עד חמישה משתתפים. כל משתתף מקבל ארבעה קלפים שעליהם כתוב "אמת" וארבעה קלפים שעליהם כתוב "שקר".
במרכז כרטיסיות שאלות (מספר השאלות כמספר המשתתפים בקבוצה).

פתיחה

גוף –
מהלך

סיום

שאלות לדיון במליאה

- מה משותף ביניכם בשעות הפנאי שלכם? מה שונה?
- האם גיליתם בקרב החברים בכיתה פעולות פנאי אשר יכולות לתרום לפעולות הפנאי שלכם או להשלים אותן? מה הן וכיצד הן משלימות? (למשל: לנגן על כלי נגינה שונים).
- בעקבות פעילות זו, מתי לדעתכם יש לתכנן את הזמן ומתי יש מקום לספונטניות?

שקר

אמת

הוראות המשחק

בסבב, כל משתתף מרים כרטיסיית שאלה מבנק השאלות ועונה עליה. הוא בוחר אם לתת תשובה אמיתית או לשקר. האחרים בקבוצה מתבקשים לנחש אם הוא דובר אמת או שקר ולהניח את קלף הניחוש שבחרו על השולחן כשפניו כלפי מטה. המשתתף שסיפר מגלה לחבריו אם תשובתו הייתה אמת או שקר, ושאר המשתתפים חושפים את תשובותיהם, המספר לוקח את הקלפים של אלו שטעו בניחוש (אם לאחד המתמודדים נגמרו קלפים מאחד הסוגים אין לו ברירה אלא לשים קלף מהסוג שנשאר לו ובכך קטן הסיכוי שלו לקלוע בניחוש).
המנצח: המשתתף שצבר הכי הרבה קלפים.

כרטיסיות (מספר הכרטיסיות כמספר המשתתפים בקבוצה – שאלה לכל משתתף)

ספר על אחד
התחביבים שלך
בשעות הפנאי.
למה בחרת בו?

לאיזו עשייה
היית רוצה
להתפנות עד
סוף שנת
הלימודים?

מה הדבר הראשון
שאתה עושה
כשאתה מגיע
הביתה בסיום יום
הלימודים?

מה אתה עושה
למען הקהילה
או החברה
בשעות הפנאי
שלך?

כמה זמן אתה
עוסק בפעילות
מסכים? האם
היית רוצה
לצמצם אותה?
פרט.

ציין:
- פעילות אחת
מתוכננת במהלך
היום.
- דבר אחד ספונטני
במהלך היום או
השבוע?

**בשיעור זה, בחנו את דפוסי הפנאי האישיים והחברתיים שלנו.
ביררנו את חלוקת הפנאי שלנו, עמדנו על המשותף ועל הייחודי לנו.
בדקנו אפשרויות לשיתוף פעולה בפעולות פנאי אשר יכולות לתרום
לפעולות שלנו ולהשלימן.
מצאנו כי לעיתים אנו חייבים להיות מתוכננים, אך יש מקום גם לספונטניות.**

פתיחה

משימה קצרה לסיכום השיעור וצידה לדרך:
בחרו בתחום אחד מן התחומים המפורטים וכתבו לעצמכם בקצרה (אפשר גם
"בפתק" בנייד):

- עיסוק שאני חולם לעסוק בו אך לא התפניתי לכך עד עכשיו.
- עיסוק שאני פעיל וטוב בו ומעוניין להתפתח ולהעמיק בו (חוג וכד').
- עיסוק שיסייע לי לקדם את היעדים שלי (עבודה בשכר, חוג וכד').
- עיסוק שיש בו משמעות שהייתי מעניק למשפחתי, לחברי לכיתה, לבית הספר, לקהילה שבה אני חי או לחברה כולה (התנדבות וכד').

**גוף –
מהלך**

סיום

מנהיגים את הפנאי

מנהיגים את הפנאי – יש לעשות שימוש חכם בזמן הפנוי המועט. זמן שנתון לבחירה חופשית, למימוש עצמי, זמן שאם "צריך" לעשות בו משהו – זה מפני שבחרים בו (מוסף כלכליסט, 2014)

פעילויות הפנאי, שהן וולונטריות וכרוכות בשיקול דעת עצמאי, מעודדות תחושת עצמאות, קידום התפתחות האוטונומיה האישית וכישורי קבלת החלטות. (כהן, 2008)

יש להכיר בכך שככל שחינוך פונה לכל תחומי החיים, הרי שפנאי ומשחק הם ערכים חשובים בחינוך. על כן, כפי שסבר ג'ון דיואי (דיואי, 1960), המושגים חינוך ופנאי דרים בכפיפה אחת. במסורת היוונית של אפלטון ואריסטו ראו בפעילויות הפנאי כעיסוק ערכי וכביטוי הגבוה ביותר לחיים ולמצוינות. מעבר לכך, הפנאי נחשב מרכיב מרכזי בחיי הפרט ועל כן יש צורך להשתתף בו במסגרת התהליך החינוכי. מכאן, שהכנה לפנאי מהווה אחת ממטרות החינוך. (דיואי, 1960)

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

סרטים

